

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **MUDr. J. A.**, bývajúceho v B., proti žalovanej **MUDr. D. A.**, bývajúcej v B., **o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp.zn. 6 C 260/1997, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. januára 2012 sp.zn. 9 Co 248/2011, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 19. januára 2012 sp.zn. 9 Co 248/2011 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 29. marca 2011 č.k. 6 C 260/1997-893 vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov tak, že do vlastníctva žalobcu prikázal rozostavaný rodinný dom na parcele č. 607/5 v kat. úz. V. v hodnote 75.720,15 eur. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 23.740,01 eur na vyrovnanie finančných podielov v lehote 30 dní. Účastníkom uložil povinnosť v lehote 3 dní zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet prvostupňového súdu súdny poplatok v sume 4.645,50 eur a povinnosť zaplatiť štátu trovy, ktoré platil, a to žalobcovi v sume 944,52 eur a žalovanej v sume 994,31 eur. Zároveň vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Vychádzal zo zistenia, že bezpodielové spoluvlastníctvo manželov účastníkov zaniklo dňom 7. februára 1996 a že na jeho vyporiadaní sa účastníci nedohodli. Z výsledkov vykonaného dokazovania mal preukázané, že do bezpodielového spoluvlastníctva manželov patrí hodnota družstevného bytu v sume 78.829,03 eur, hnuiteľné veci v zostatkovej hodnote 313,68 eur a rozostavaný rodinný dom v hodnote 75.720,15 eur, celkove majetok v hodnote 154.862,86 eur. Do predmetu vyporiadania zahrnul i pasíva, a to spoločný dlh z úverovej zmluvy v Slovenskej sporiteľni, a.s., v sume 10.061,66 eur, ktorý zaplatil po rozvode manželstva žalobca, spoločný dlh zo zmluvy o štátnom príspevku na IBV v sume 1991,63 eur,

dlh voči žalobcovi, ktorý investoval do výstavby rodinného domu zo svojho oddeleného (darovaného) majetku v sume 14.937,26 eur a žalobcom zaplatené poistné zo zmluvy o poistení rozostavanej stavby v sume 138,02 eur. Pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov vychádzal v zmysle § 150 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) zo zásady, že podiely oboch manželov sú rovnaké a že každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok. Do výlučného vlastníctva žalobcu prikázal rozostavaný rodinný dom v hodnote 75.720,15 eur a do vlastníctva žalovanej pripadol majetok v celkovej hodnote 79.142,71 eur. Žalovanú zaviazal na vyrovnanie podielov zaplatiť žalobcovi sumu 23.740,01 eur, pozostávajúcu z rozdielu v podieloch účastníkov v sume 1.711,28 eur, z polovice zaplateného úveru v sume 5.030,83 eur, zo štátneho finančného príspevku v sume 1.991,63 eur, z finančných prostriedkov vynaložených žalobcom z jeho oddeleného majetku na spoločný majetok v sume 14.937,26 eur a plnenia poistného v sume 69,01 eur. Právne vec posúdil podľa § 148 ods. 1, § 149 ods. 1 a § 150 OZ. O náhrade trov konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 2 O.s.p. a § 148 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 19. januára 2012 sp.zn. 9 Co 248/2011 na odvolanie žalovanej rozsudok okresného súdu zmenil tak, že do vlastníctva žalobcu prikázal rozostavaný rodinný dom vedený na LV č. X. na parcele č. 607/5 v kat. úz. V. v hodnote 75.720,15 eur, žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 12.227,66 eur na vyrovnanie finančných podielov v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku a žalobcovi uložil povinnosť uhradiť dlh vzniknutý zo zmluvy o poskytnutí štátneho príspevku na IBV v sume 1.991,63 eur. Účastníkov zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet okresného súdu súdny poplatok v sume 4.645,50 eur, každého osobitne zaviazal nahradiť trovy štátu a vyslovil, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa zistil náležité skutkový stav veci, nesprávne však posúdil rozsah vyrovnávacieho podielu a opomenul žalobcu zaviazat' na zaplatenie štátneho príspevku. Stotožnil sa so súdom prvého stupňa, pokiaľ ide o zistenie masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vyčíslenej sumou 154.862,86 eur. Túto sumu znížil o plnenia, ktoré žalobca uhradil po rozvoze manželstva zo svojho majetku. U spoločného úveru, štátneho príspevku a zaplateného poistného tak urobil len v čiastkach predstavujúcich polovicu týchto plnení, t.j. celkové zníženie činilo sumu 21.032,75 eur. Celkovú hodnotu aktív ustálil sumou 133.830,11 eur. Keďže okresný súd správne vychádzal zo zásady, že podiely oboch účastníkov sú rovnaké, podiel každého z manželov predstavuje sumu

66.915,05 eur. Rozdiel medzi majetkom žalovanej oproti majetku, ktorý z bezpodielového spoluvlastníctva manželov získal žalobca, odvolací súd ustálil sumou 12.227,66 eur ako rozdiel medzi majetkom získaným žalovanou a podielom, ktorý mal každý z manželov dostať. Odvolací súd zmenil preto rozsudok okresného súdu podľa § 220 O.s.p. tak, ako je uvedené vyššie. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 2 O.s.p. a § 148 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalobca. Uviedol, že odvolací súd v rozpore s § 213 ods. 2 až 7 O.s.p. hodnotil inak skutkové zistenie súdu prvého stupňa týkajúce sa tzv. iných majetkových hodnôt, ktoré žalobca vynaložil zo svojho na spoločný majetok (raz započítal celú sumu a potom už len polovičnú sumu). Tento svoj postup nechal bez akéhokoľvek zdôvodnenia. Podľa zákona a rozhodovacej praxe súdov to, čo každý z manželov vynaložil zo svojho na spoločný majetok, má mu byť uhradené zo spoločného druhým manželom vo výške, ktorá zodpovedá pomeru veľkosti podielu, ktorý sa každému z nich dostáva z bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a teda celková hodnota masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa znižuje o uvedenú sumu a delí sa dvomi. Odvolací súd v zmysle uvedených zásad nepostupoval, keď žalobcom zaplatené splátky z úverovej zmluvy, štátny príspevok a ním uhradené poistné odpočítal len v polovičnej sume, čím nesprávne stanovil vyrovnávací podiel (žalobcu ukrátil minimálne o sumu 3047,50 eur). Zaťažil teda konanie vadou podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. a jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Navrhol preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaná svoje právo vyjadriť sa k dovolaniu žalobcu nevyužila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Podľa § 149 ods. 1 OZ, ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených v § 150.

Podľa § 149 ods. 3 OZ, ak sa vyporiadanie nevykoná dohodou, vykoná ho na návrh niektorého z manželov súd.

Podľa § 150 OZ pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

Základným predpokladom pre vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov je jeho zánik. Pod vyporiadaním treba rozumieť nielen to, kto z bývalých spoluvlastníkov zostane vlastníkom tej ktorej veci a kto z nich vlastníctvo stráca, ale celkové komplexné riešenie majetkových vzťahov medzi bývalými spoluvlastníkmi, vrátane pohľadávok a dlhov, ktoré vznikli za trvania manželstva. Pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa vychádza zo zásady rovnosti ich podielov, pričom platí, že v rovnakom pomere, v akom sa manželia podieľajú na spoločnom majetku, sa podieľajú aj na spoločných dlhoch. V rámci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov musí súd prihliadnuť na to, čo bolo zo spoločného majetku vynaložené na oddelený majetok niektorého z manželov (patrí do aktív) a tiež na nároky jednotlivých manželov proti mase bezpodielového spoluvlastníctva z dôvodu investícií vynaložených z oddeleného majetku niektorého z manželov na spoločný majetok (patrí do pasív). Ak pri vyporiadaní nastane rozdiel medzi hodnotami, ktoré zostanú jednému z manželov a ktoré zostanú druhému, je potrebné vyrovnanie do výšky podielu vykonať formou zaplataenia príslušnej peňažnej sumy. O vyporiadaní je nutné spraviť vyúčtovanie, ktoré musí nájsť odraz v odôvodnení rozsudku. Do celkovej bilancie musia byť zahrnuté nielen všetky veci (súčet ich hodnôt), ale aj ostatný majetok, vrátane pohľadávok a dlhov. Predpokladom riadneho vyúčtovania je, že súd správne zistí celkovú hodnotu aktív (hodnota vecí, pohľadávok), celkovú hodnotu pasív (dlhov) a správne ustáli celkový majetok bez dlhov ako rozdielu medzi aktívami a pasívami (pasíva odpočítava v ich plnej výške). Z takto zistenej hodnoty majetku každému z manželov patrí rovnaký podiel, ak neboli dôvody k zmene kvantitatívneho podielu. Z podielu, ktorý sa každému manželovi dostáva v podobe aktív, je potrebné zvýšiť tento jeho podiel v rozsahu, v akom má vybrať zostatok dlžnej pohľadávky, v akom nemusí nahradiť do spoločného majetku to, čo sa vynaložilo na jeho ostatný majetok a pod., alebo znížiť jeho podiel

v rozsahu, v akom sa mu nedostalo to, čo zo svojho majetku vynaložil na spoločný majetok, resp. čo zo svojho zaplatil na spoločný dlh (napr. v podobe zaplataenia zostatku úveru), atď. Rozdiel medzi takto stanovenými podielmi u každého z manželov a podielom, ktorý každému z manželov patrí, musí byť rovnaký a predstavuje sumu na dorovnanie podielov.

Podľa dovolacieho súdu, odvolací súd v danom prípade, najmä pri vykonaní vyúčtovania, v zmysle vyššie uvedených zásad nepostupoval.

Odvolací súd zistil správne hodnotu jednotlivých vecí tvoriacich masu bezpodielového spoluvlastníctva manželov sumou 154.862,86 eur, správne uviedol podiel získaný z týchto vecí žalobcom a žalovanou (žalobcovi sa dostali veci v hodnote 75.720,15 eur, žalovanej v hodnote 79.142,71 eur) a správne uložil žalobcovi zaplatiť dlh vzniknutý zo zmluvy o poskytnutí štátneho príspevku na IBV v sume 1.991,63 eur. Odvolací súd však postupoval nesprávne pri zistení celkového majetku bez dlhov a následne nesprávne stanovil hodnotu podielu, ktorú každý z manželov mal dostať. Odvolací súd totiž nesprávne odpočítal od celkovej masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov len časť hodnoty pasív. Aby zistil celkovú majetkovú bilanciu, mal správne od sumy 154.862,86 eur odpočítať pasíva v ich plnej výške, t.j. v sume 27.128,57 eur. Keďže tak neurobil, stanovil nesprávne podiel každého z manželov sumou 66.915,05 eur, dospel nesprávne k záveru, že žalovanej sa dostáva o sumu 12.227,66 eur viac oproti jej podielu a žalobcovi o túto sumu menej (to v skutočnosti nie je pravdou), a teda nesprávne uložil žalovanej zaplataenie tejto sumy na vyrovanie podielov. U žalovanej nebol dôvod na zvýšenie a ani na zníženie jej podielu. Dostáva sa jej preto majetok z bezpodielového spoluvlastníctva manželov v hodnote 79.142,71 eur. Žalobca zaplatil po rozvode manželstva zo svojho majetku spoločný dlh z úverovej zmluvy v sume 10.061,66 eur, plnenie poisťného v sume 138,02 eur, bolo mu uložené zaplatiť dlh vzniknutý zo zmluvy o poskytnutí štátneho príspevku na IBV v sume 1.991,63 eur a zo svojho oddeleného majetku vynaložil na spoločný majetok sumu 14.937,26 eur, čo mu nebolo priamo vyplatené z majetku bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Odvolací súd mal preto správne podiel žalobcu, ktorý sa mu dostal z bezpodielového spoluvlastníctva v sume 75.720,15 eur, znížiť o súčet týchto plnení. Rozdiel medzi takto stanovenými podielmi u každého z manželov a podielom, ktorý každému z manželov patrí, musí byť rovnaký a predstavuje sumu na dorovnanie podielov.

Z uvedeného je zrejmé, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nie je vecne správne. Dovolateľ preto opodstatnene podal tento mimoriadny opravný prostriedok.

Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky preto neostalo iné, než rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. januára 2013

JUDr. Ladislav Górasz, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

